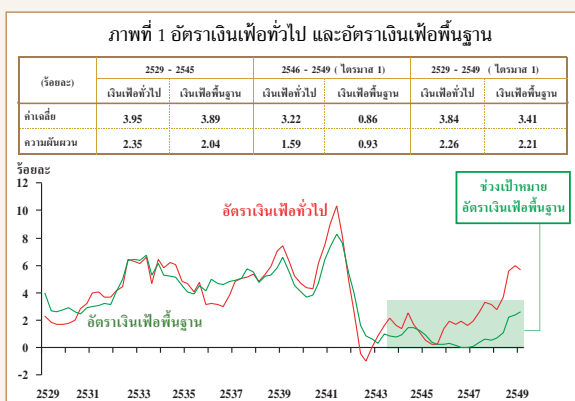
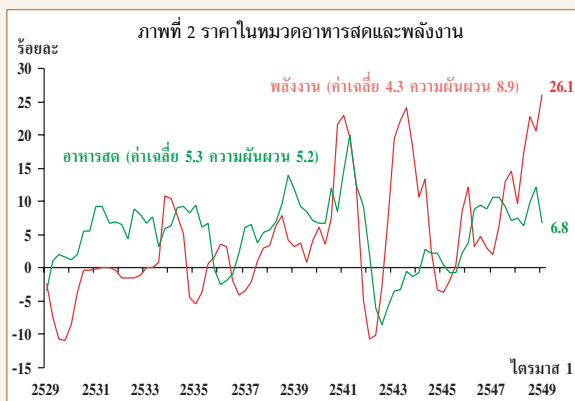

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

การใช้อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเป็นเป้าหมายในการดำเนินนโยบายการเงินนั้น เป็นการดูแลเงินเฟ้อระยะยาว โดยที่นโยบายการเงินไม่ต้องผันผวนตามแรงกดดันภายนอก อาทิ ราคาน้ำมัน และราคาสินค้าเกษตร เป็นต้น ทั้งนี้ อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานของไทยเป็นส่วนหนึ่งของเงินเฟ้อทั่วไป ที่แม้หักราคาสินค้าหมวดอาหารสดและพลังงานออกแล้วยังคงคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 75 ของตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภค และจากการเปรียบเทียบข้อมูลในอดีตพบว่าในระยะสั้นอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานมีความผันผวนน้อยกว่าส่วนในระยะยาวอัตราเงินเฟ้อทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปด้วยกันอย่างใกล้ชิด โดยในช่วงปี 2529 - 2545 อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 3.89 และ 3.95 ตามลำดับ การที่อัตราเงินเฟ้อทั้งสองเคลื่อนไหวไปด้วยกันในระยะยาวนี้ การรักษาสถียรภาพของระดับราคาพื้นฐานจะส่งผลให้ระดับราคาโดยรวมมีเสถียรภาพเช่นกัน

ที่มา: สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่มา: สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

เงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานปรับตัวออกจากกันเป็นเวลานาน ส่วนหนึ่งเป็นผลจาก

(1) การควบคุมดูแลราคาสินค้าและบริการของทางการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ผู้ประกอบการถือโอกาสปรับราคาสินค้าและบริการอย่างไม่ชอบธรรมโดยอ้างว่าเป็นผลจากต้นทุนที่สูงขึ้น และดูแลมิให้ผู้บริโภคเดือดร้อนมากนัก ทั้งนี้ ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้การควบคุมดูแลราคาสินค้าและบริการของทางการเข้มงวดขึ้น สัดส่วนของสินค้าและบริการเหล่านี้ในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคเพิ่มขึ้น

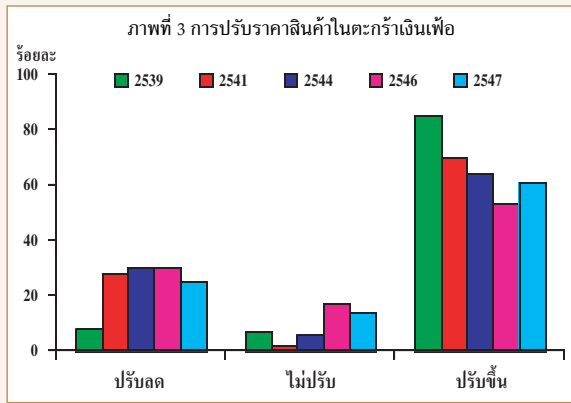
¹ จากการวิเคราะห์ข้อมูลในอดีตโดยใช้ Vector Autoregression (VAR) เพื่อวัดผลกระทบของราคาน้ำมันต่ออัตราเงินเฟ้อโดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 2537 - 2548 พบว่าในระยะที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไปได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันดิบที่เพิ่มขึ้นอย่างทันที ผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อพื้นฐานจะช้ากว่า สอดคล้องกับการปรับตัวออกจากกันของอัตราเงินเฟ้อทั่วไป และอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

โดยปกติราคาน้ำมันในตลาดโลกที่สูงขึ้นจะส่งผ่านไปที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไปที่ส่วนผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อพื้นฐานจะช้ากว่า ทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเคลื่อนไหวออกจากกันประมาณ 4-6 ไตรมาส ก่อนที่จะปรับตัวเข้าหากัน อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ของปี 2545 เป็นต้นมา อัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานแยกออกจากกันมากโดยมีความแตกต่างกว่าร้อยละ 2 และต่างจากครั้งอื่นๆ คือใช้เวลายาวนานจนถึงปัจจุบันยังมิได้ปรับตัวเข้าหากัน (ภาพที่ 1) ทำให้ค่าเฉลี่ยของอัตราเงินเฟ้อทั้งสองในช่วงปี 2529-ปัจจุบันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ดังนั้นจึงก่อให้เกิดคำถามที่ว่าอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานยังเหมาะสมที่จะใช้เป็นเป้าหมายในการรักษาสถียรภาพของเศรษฐกิจหรือไม่

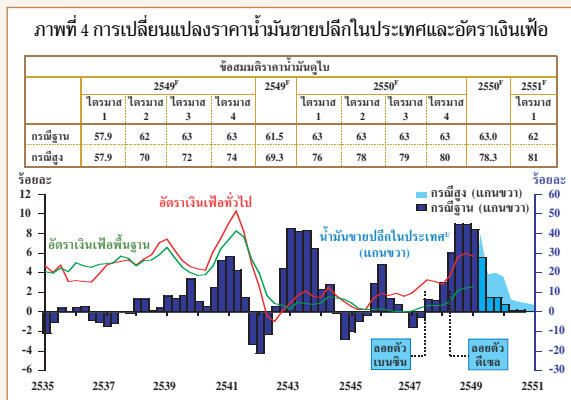
โครงสร้างและกลไกการส่งผ่านราคาของไทย

ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ราคาสินค้าในหมวดอาหารสดและพลังงานมีความผันผวนและมีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นกว่าเดิม (ภาพที่ 2) หากพิจารณาข้อมูลล่าสุดพบว่า การปรับตัวของหมวดพลังงานมีความต่อเนื่องค่อนข้างมากจากการปรับขึ้นของราคาน้ำมันในตลาดโลก ขณะที่ราคาอาหารสดโดยเฉพาะพืชผลเกษตรเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปพุ่งสูงขึ้นมา ในขณะที่ยอดอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานมีความหนักแน่นกว่าเนื่องจากการส่งผ่านของต้นทุนที่สูงขึ้นไปยังราคาสินค้าและบริการต่างๆ ในประเทศค่อนข้างช้า จึงทำให้อัตรา

สูงขึ้นจากประมาณร้อยละ 33 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 40 ในปี 2548 ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถส่งผ่านต้นทุนที่สูงขึ้นไปยังผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นสาเหตุให้อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานไม่ได้รับผลกระทบทางอ้อมจากราคาน้ำมันอย่างเต็มที่ และไม่ปรับตัวสูงเท่ากับอัตราเงินเฟ้อทั่วไปที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากราคาน้ำมัน

ที่มา: คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ: F = การประมาณการ

^{1/} อัตราการเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน

ที่มา: สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และประมาณการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

โดยสรุป มาตรการชดเชยราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศ และการควบคุมดูแลราคาสินค้าและบริการดังกล่าวข้างต้น ทำให้กลไกการส่งผ่านราคาไม่สะท้อนภาวะที่แท้จริงจากแรงกดดันต่อราคาที่ถูกอันไว้ หรือเลื่อนออกไป อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศถูกลดลงอย่างรวดเร็วและทางการเริ่มปล่อยให้ราคาสินค้าและบริการที่อยู่ภายใต้การดูแลปรับขึ้นได้บ้างตามต้นทุน ดังนั้น หากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกไม่สูงขึ้นในอัตราเร่งมากดังในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา หรือเกินกว่าข้อสมมติในกรณีฐานที่ใช้ในการประมาณการแนวโน้มเงินเฟ้อ คณะกรรมการคาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปจะเริ่มโน้มลงและบรรจบกับอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานในช่วงต้นปี 2550 แต่หากใช้ข้อสมมติในกรณีสูงที่มีความเสี่ยงที่ราคาน้ำมันดิบอาจสูงขึ้นถึง 80 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรล แล้ว อัตราเงินเฟ้อทั่วไปก็จะโน้มลงช้ากว่ากรณีฐาน ทำให้มาบรรจบกับอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานช้าไปประมาณ 2-3 ไตรมาส อย่างไรก็ตาม อุปสงค์ในประเทศที่ชะลอลงจะช่วยลดแรงกดดันต่อต้นทุนสินค้า ส่งผลให้แรงกดดันต่อเงินเฟ้อลดลง ทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานปรับตัวเข้าหากันเร็วขึ้น ทั้งนี้ หากไม่มีการบิดเบือนกลไกการส่งผ่านราคาอีก อัตราเงินเฟ้อทั้งสองจะเคลื่อนไหวไปด้วยกันในระยะยาวและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานยังเหมาะสมที่จะใช้เป็นเป้าหมายของนโยบายการเงินในการรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจ

(2) การแข่งขันที่สูงขึ้นทำให้ผู้ประกอบการต้องแบกรับต้นทุนที่สูงขึ้นเพื่อรักษาส่วนแบ่งในตลาดไว้ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาสินค้าและบริการต่างๆ ในระดับดัชนีราคาผู้บริโภค พบว่าสัดส่วนของสินค้าและบริการที่มีการปรับขึ้นราคาต่อจำนวนสินค้าทั้งหมดลดลงตั้งแต่ปี 2539 ขณะที่สัดส่วนของสินค้าและบริการที่มีการปรับลดหรือไม่มีการเปลี่ยนแปลงราคามีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อมูลล่าสุดชี้ว่าสัดส่วนของสินค้าและบริการที่มีการปรับขึ้นราคาต่อจำนวนสินค้าทั้งหมดเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ยังคงต่ำกว่าในอดีต (ภาพที่ 3) ซึ่งน่าจะเป็นผลจากการที่ต้นทุนสินค้าได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากจนผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับราคาขึ้นบ้าง

ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันขายปลีกต่อเงินเฟ้อไทย

ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่เพิ่มสูงขึ้นมากตั้งแต่ปลายปี 2545 และเศรษฐกิจที่ขยายตัวเร่งขึ้นมากในปี 2546 ทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปปรับตัวสูงขึ้นต่อเนื่อง ทางการจึงออกมาตรการชดเชยราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศในเดือนมกราคม 2547 เพื่อลดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ แต่เมื่อราคาน้ำมันในตลาดโลกสูงขึ้นต่อเนื่อง ทำให้ภาวะของกองทุนน้ำมันสูงมากจนในที่สุดทางการยกเลิกมาตรการชดเชยราคาน้ำมันเบนซินในเดือนตุลาคม 2547 และน้ำมันดีเซลในเดือนมิถุนายน 2548 แรงกดดันจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันขายปลีกสะท้อนไปยังอัตราเงินเฟ้อทั่วไปตั้งแต่ปี 2546 แล้ว เห็นได้จากการที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไปติดตัวสูงขึ้นออกจากอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (ภาพที่ 4) และยิ่งชัดเจนเมื่อทางการยุติการชดเชยราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศ